

Sygn. akt IV CSK 124/16

POSTANOWIENIE

Dnia 12 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Górski

w sprawie z wniosku R. A.
przy uczestnictwie K. P., I. K., R. K.
i P. Spółki Akcyjnej w W.
o podział majątku wspólnego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 12 października 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki postępowania K. P.
od postanowienia Sądu Okręgowego w L.
z dnia 27 sierpnia 2015 r., sygn. akt II Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przysądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Pełnomocnik uczestniczki K. P. w skardze kasacyjnej wniesionej od postanowienia Sądu Okręgowego w L. z dnia 27 sierpnia 2015 r. wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania oparł na przesłankach wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

W ocenie strony skarżącej w sprawie występują następujące istotne zagadnienie prawne:

- 1) „Czy dokonanie przez byłych małżonków częściowego podziału majątku wspólnego polegającego na rozliczeniu nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty jednego z małżonków w postaci nieruchomości i złożenia przez małżonka niebędącego właścicielem nieruchomości oświadczenia, że dokonane rozliczenie w zakresie nakładów wyczerpuje jego wszelkie roszczenia z tytułu podziału majątku wspólnego, którego składnikami są wspólne nakłady na nieruchomość powoduje, że dokonane zrzeczenie się dalszych roszczeń obejmuje również uprawnienie o ustalenie, że tego rodzaju nieruchomość wchodziła do majątku wspólnego małżonków, czy też

mimo tego byłemu małżonkowi nadal przysługiwać będzie roszczenie w tym zakresie?";

- 2) „Czy złożenie przez jednego z byłych małżonków objętego aktem notarialnym oświadczenia woli co do tego, że dana nieruchomości stanowi majątek osobisty drugiego z małżonków nie jest wystarczające do obalenia domniemania z art. 32 § 1 k.r.o.?”

Ponadto w ocenie skarżącej skarga jest oczywiście uzasadniona z uwagi na fakt, że „orzeczenie, którego dotyczy zostało wydane z naruszeniem przepisów prawa materialnego”.

Odnosząc się do przytoczonych twierdzeń, w pierwszej kolejności należy wskazać, że w ugruntowanym orzecznictwie Sądu Najwyższego, za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. uznaje się zagadnienie nowe i dotychczas niewyjaśnione. Zagadnienie to musi mieć charakter istotny i być zagadnieniem ściśle jurydycznym, dającym się przedstawić w sposób syntetyczny i oderwany od kontrowersji dotyczących ustaleń faktycznych lub oceny dowodów (zob. postanowienie SN z dnia 22 grudnia 2008 r., III CSK 285/08, ICBSN 2009, nr 4, s. 48). Chodzi przy tym o zagadnienie o charakterze abstrakcyjnym, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji, a jego rozstrzygnięcie będzie miało znaczenie nie tylko dla oceny konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także dla innych podobnych spraw. Przedstawienie istotnego zagadnienia prawnego wymaga jego precyzyjnego sformułowania poprzez wskazanie przepisu prawa materialnego lub procesowego, z którym jest związane, i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (zob. m. in. postanowienie SN z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Argumentacja uzasadniająca wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinna nawiązywać do przesłanek „przedsądu”, a ponadto stanowić odrębny, pogłębiony wywód prawny wskazujący na zaistnienie powołanych okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpatrzenia (zob.: postanowienie SN z dnia 9 maja 2008 r., sygn. akt II PK 3/08, nie publ.; postanowienie SN z dnia 19 października 2006 r., sygn. akt IV CSK 246/06, nie publ.; postanowienie SN z dnia 9 czerwca 2008 r., sygn. akt II UK 37/08, nie publ.; postanowienie SN z dnia 19 grudnia 2001 r., sygn. akt IV CZ 200/01, nie publ.). Dopiero wówczas

Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne”.

Problem przedstawiony we wniosku został sformułowany zbyt szczegółowo i kazuistycznie, by mógł stanowić podstawę do wyrażenia przez Sąd Najwyższy, w ramach rozpoznania skargi kasacyjnej, ogólnego i uniwersalnego stanowiska. Wyjaśnienie wskazanej kwestii mogłoby mieć znaczenie wyłącznie z perspektywy konkretnego stanu faktycznego, nie mogąc stanowić punktu odniesienia przy rozpoznaniu innych podobnych spraw. W konsekwencji, w tym zakresie nie doszłoby do spełnienia publicznych celów skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Niezależnie od tego, należy zauważyć, że w orzeczeniu Sądu drugiej instancji wyjaśniono, że oświadczenie uczestniczki złożone w akcie notarialnym z dnia 28 lipca 2011 r. (k. 19), sprowadzające się do stwierdzenia, że „(...) nabycia dokonała do majątku osobistego, co potwierdza jej współmałżonek R. A. ” stanowi oświadczenie wiedzy, a jego wiarygodność nie ma pokrycia w zebranych w sprawie materiale dowodowym. Formułując zagadnienie prawne w postaci przytoczonych wyżej pytań, skarżąca przyjęła zaś za pewnik odmienną ocenę prawną przytoczonego oświadczenia, kwalifikując je jako oświadczenie woli. Autorytatywne przesądzenie tego faktu przez skarżącą we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może odnieść skutku.

Należy także zauważyć, że w postanowieniu z dnia 17 października 2003 r., IV CK 283/02 (nie publ.), Sąd Najwyższy przekonująco wyjaśnił, że: „akt notarialny zaświadcza o dokonaniu czynności prawnej (oświadczenia woli) i w tej mierze korzysta z domniemania prawdziwości, oraz domniemania zgodności z prawdą tego, co zostało w nim urzędowo zaświadczone. Z domniemania zgodności z prawdą nie korzystają natomiast inne, zawarte w akcie notarialnym - zgodnie z wolą stron - stwierdzenia, np. oświadczenia wiedzy. Będące oświadczeniem wiedzy, oświadczenie jednego z małżonków o przynależności nabywanego prawa do jego majątku odrębnego, nie uzyskuje mocy dowodowej należnej dokumentom urzędowym przez fakt złożenia go przed notariuszem i zamieszczenia w akcie notarialnym, a co za tym idzie nie może być uznane za wystarczające dla stwierdzenia, że objęte czynnością prawo majątkowe weszło do tego majątku”.

Z kolei w postanowieniu z dnia 18 stycznia 2008 r., V CSK 355/07 (nie publ.), Sąd Najwyższy dodał w podobnym tonie, że „nie można przypisać decydującego znaczenia oświadczeniu małżonków, iż nabywany udział w nieruchomości nie należy do majątku dorobkowego, ponieważ samo takie oświadczenie nie może stanowczo wyłączać skutków wynikających z przepisów art. 32-34 k.r.o., w sytuacji pozostawania małżonków w ustroju małżeńskiej wspólności ustawowej”. Nabycie rzeczy z majątku odrębnego musi wynikać nie tylko z oświadczenia dokonującego transakcji małżonka, ale także z całokształtu okoliczności tego nabycia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2003 r., IV CKN 1721/00, nie publ.).

Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej należy wykazać, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom, były więc dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156). Jeżeli więc przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest twierdzenie skarżącego, że skarga jest oczywiście uzasadniona, powinien on w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się oczywistość skargi i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia. Szczegółowa analiza uzasadnienia wniosku nie pozwala na stwierdzenie, że skarga kasacyjna w niniejszej sprawie jest - w powyższym rozumieniu - oczywiście uzasadniona.

W konkluzji należy stwierdzić, że powołane we wniosku przesłanki nie zostały wykazane. Okoliczności sprawy nie wskazują także na występowanie innych przesłanek przedsądu (art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c.).